

LEO BUTNARU

JURNALUL UNEI EPOCI

1969 – 2022

volumul 1
1969-1983

TIPO MOLDOVA

Leo BUTNARU

JURNAL

Vol. 1

1969 – 1983

Colecția ACADEMICA
OPERA OMNIA

TIPO MOLDOVA

STUDENT PE TIMPUL RINOCERILOR (1969 – 1972)

Preambul

Timp de circa treizeci de ani nu mi-am citit *Jurnalul* și caietele de studenție. Cândva, față de ele aveam anumite îndoieli. Le mai am și acum. Posibil, mai puține. Și poate că astăzi altele îmi sunt incertitudinile. Îmi zic că, o vreme, ba chiar în ultima vreme, nu mă hotăram să-mi recitesc notele de jurnal din anii 1969–1972 fie și din oarecum exagerata potențare a conștiinței (și experienței, și pretenției) mele de cititor-„devorator” de jurnale și memorii ale marilor personalități, conștiință care mă descuraja să cred că eu, țărânașul de cândva, într-adevăr n-aș fi putut așterne pe hârtie ceva cât de cât demn de atenție. Consideram propriile-mi încercări jurnalieri un fel de ego-text non-ficțional care, privite din unghiul de apreciere al zilei de astăzi, m-ar... dezavantaja(!), m-ar... retro-defavoriza ca pe un – pe drept – puțin cunoscător de carte selectă și... dezinvoltă. De ce – dezinvoltă? Pentru că pe atunci fraza mă încătușa, nu se lăsa modelată și potrivită peste puterile și știința de carte ale unui elev de ieri-alaltăieri, venit în Oraș, la Universitate, nu că de la sat, ci, parcă, din... străinătatea ruptă de posibilitatea (dar, cred, nu și de dorința și necesitatea) de a cunoaște modele superioare de tinerețe ridicate la rangul de inteligență a scrisului. Am impresia că acum trei decenii eram un june semibarbar, însă înzestrat cu anumită intuiție și spirit selectiv, chiar dacă, astăzi, nu pot să-mi explic în ce măsură, atunci, aveam și eu vreun orizont, vreun unghi sau doar vreun infim punct opac al propriei percepții și priceperi.

Oricum, ar fi de spus că necesarul curaj de depășire a îndoielilor referitoare la caietele mele jurnalieri de demult, precum și îndemnul de a purcede la recitirea sau, mai bine zis, la prima lor citire, veniră în urma unui dialog pe care l-am avut cu distinsul literat Nicolae Breban, care îmi spunea că dânsul, pe la 16-18-20 de ani, mai bâjbâia încă „și ideatic, și stilistic”, făcând următoarea remarcă: „Mai am câteva caiete acasă, care nu ar crede

nimeni că sunt scrise de mine”. Eu m-am interesat de ce, adică, marele prozator mai păstrează acele caiete de tinerețe, dacă ele nu-l mai reprezintă. Răspunsul a fost următorul: „Ca să mă asigur că scriu mal bine astăzi. Și – doi – ca amuzament. Pentru că într-adevăr e amuzant, deși e un amuzament terifiant să vezi de unde urcă un spirit”.

Așadar, peste aproape treizeci de ani deschid un caiet în care, pe 31 octombrie 1969, studentul în anul doi ce eram prinse a nota câte ceva din cele ce i se păreau, pe atunci, demne de luat în seamă. Parțial, aceste/acele pagini ar reprezenta un vag *pro domo sua*, însă există în ele, dincolo de spunerea de sine, și un spirit... colectivist, cel al studenției în general, și cel din grupa noastră, a III-a jurnalism, în special. Apoi, mai există spiritul de comuniune de la cenaclurile literare sau din sălile de lectură ale bibliotecilor, cel din cămine sau de la diverse manifestări socio-tinerești caracteristice acelei epoci. Adică, cititorul are în față unele contribuții documentare modeste, ca niște psihobiograme, să zic, de epocă și de stare de tânăr de la sfârșitul anilor '70 și începutul anilor '80, cu unele din preocupările, achizițiile și rateurile sale; cu trăsăturile temperamentale și de caracter ale unor studenți din acele vremuri. Cred că sunt fixate și anumite particularitățile existențiale ale colegilor mei de debut literar – o stare mai generală de simțire și gândire națională, de rezistență în fața constrângerilor ideologice de tot soiul, la care recurgea imperialismul ruso-sovietic. Iată doar un singur exemplu: „6 decembrie 1970. O intervenție dură, care ne-a pus pe gânduri – un pasaj din cuvântarea lui Lucinschi apărută în ziarul «Tinerimea Moldovei» de astăzi: «Laturile negative ale vieții noastre, un fel de dor de vremurile de demult apuse și respinse de istorie se întâlnesc adesea în versurile lui D. Matcovschi («Toate doinele»), «Unde ești, bade Mihai?») și ale lui V. Romanciuc («Codrule»). Citind aceste lucrări și altele de același plan, îți pui întrebarea, la ce apelează ele, ce propagă?!»

Mda, prea devreme au zidit obstacole în fața colegului nostru. (Vasile Romanciuc ne era coleg de grupă. – L. B., 1998.)

În genere, e un timp în care multe din cele scrise vor fi sancționate, suspectate în urma unor interpretări nesănătoase, pline de frică sau de o imaginație bolnăvicioasă, care caută totdeauna să găsească «substraturi», ajungând să le confecționeze ele însele, pentru a condamna tot ele. Multe lucrări vor trebui să aștepte în sertare; destule oale se vor sparge de capetele unor oameni de creație.

Unele din cele discutate cu M. Gh. au o tangență directă cu notele prezente. Un imperiu extins și neputincios. Își «lansează» propriul Bumerang. Au mai pățit-o... Au s-o mai pățească... Migrația spre Moldova e cea mai mare”.

1969

31.X.

La Biblioteca Republicană, printre orele de lectură, ascult muzică. „Am descoperit” secția serviciului audio. Cobor de la etajul trei (secția literatură străină) la parter, comand mai mult „pe dibuite” discuri cu opere celebre, îmi pun casca și, sincer vorbind, îmi cam impun să ascult, pe durata unei jumătăți de oră, o simfonie sau alta. Nu pricep prea multe din muzica titanilor, dar aș vrea să ajung a înțelege. Din acest considerent, citesc și studii despre muzică. Pe fundal de „Arta fugii” sau de „Mică serenadă nocturnă”, citesc, în surdina, George Bălan („Dincolo de muzică”, București, 1967) care scrie: „Revelație a unei lumi sublime, muzica îți sugerează ceea ce este mai profund, mai rar în tine însuși. Izbutești să-ți cunoști propriul tău suflet”.

Prin urmare, să procedez în așa mod, ca rezistența „materiei” sonore să nu mă descurajeze, să nu mă facă să renunț, ci să-mi stimuleze ambiția, voința. Am remarcat că, după câteva audiții ale uneia și aceleiași opere muzicale care, la început, mi se părea de neînțeles, structura și starea ei îmi devin oarecum mai familiare.

George Bălan: „Probabil că, deficitară, prima dată, este nu comprehensiunea, ci memoria. Căci, în raport cu complexitatea impresiilor cărora trebuie să le facă față în timp ce ascultăm, memoria noastră este infimă... Revenirea stăruitoare și intelectualizată la muzică – iată secretul accesului spre sensul acesteia”. Apoi: „Izbutești să te apropii de inima muzicii doar când ajungi să crezi în absoluta necesitate de a te angrena în această dificilă dialectică pe care mulți nerăbdători sau comozi refuză s-o ia în piept”.

(Un mod indirect de a-ți da ție însuși sfaturi: citându-i pe alții..)

1.XI.

Oare există vreo legătură între „Romanul vulpii” (*Le Roman de Renart*) și „Istoria ieroglifică” a lui Dimitrie Cantemir? De cercetat! (De altfel, această carte a lui Cantemir a fost printre primele 4-5 care, dintr-o fericită întâmplare, a „intrat” în casa noastră: ca mecanizator fruntaș, tata a primit drept premiu o mică bibliotecă, odată cu „Istoria ieroglifică” aducând și două sau trei volume din opera lui Vasile Alecsandri. Foarte bine editate –

Cuprins

STUDENT PE TIMPUL RINOCERILOR (1969 – 1972)	5
1969.....	9
1970.....	24
1971.....	66
1972.....	168
PERIMETRUL CUȘTII (1972 – 1979)	183
1972.....	186
1973.....	208
1974.....	249
REVENIND PE MALUL DREPT (1974 – 1980)	281
1975.....	293
1976.....	301
1977.....	334
1978.....	378
1979.....	392
1980.....	410
1981.....	417
1982.....	458
1983.....	469